ORTA KARADENİZ KALKINMA AJANSI
ÇORUM YATIRIM DESTEK OFİSİ

Çorum Yatırım Destek ve Tanıtım Stratejisi

2017-2018

ÇORUM İLİ YATIRIM DESTEK VE TANITIM STRATEJİSİ

1. ANA METİN

Bölgesel gelişme; ülke kalkınma politikasının bölge ve şehir düzeyinde yapı taşlarını oluşturan; bölgesel ve yerel düzeyde kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplumun karar alma süreçlerine katılmasını ve kaynaklarını kalkınma yönünde birlikte harekete geçirmesini esas alan; bölgelerin rekabet gücünün artırılması ve bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılması politikaları arasında dengeyi gözeten; yapısal ve temel bir politika olarak görülmektedir.

Bu kapsamda, Amasya, Çorum, Samsun ve Tokat illerinden oluşan TR-83 Bölgesinde öne çıkan sektör ve kümelerin etkin kılınması, imalat sanayi yanında turizm gibi hizmetler sektörlerinin de kalkınma yönünde harekete geçirilmesi, yenilik ve girişimcilik kapasitesinin geliştirilmesi ve bölgenin kalkınma önceliklerine hizmet edecek yatırımların artırılması, yerel potansiyelin değerlendirilerek rekabet gücünün artırılması temel amaçtır.

Bu temel amacın gerçekleşmesi için uluslararası doğrudan yatırımlar ekonomik kalkınmanın temel unsurları arasında önemli bir yer tutmaktadır. Birçok ülke de bu yatırımları ülkelerine çekmek için kıyasıya bir rekabet bulunmaktadırlar. Ülkeler daha fazla UDY çekebilmek için alt ve üst yapılarını bu doğrultuda geliştirmekte ve daha fazla pay alabilmek için yatırımcılara hem ulusal hem de yerel düzeyde ülkelerindeki yatırım imkânlarının tanıtılmasının yanı sıra yatırımcıların yatırım kararlarını almalarından yatırımların faaliyete geçmesine kadar tüm aşamalarda destek sağlamaktadırlar. Dış ülkelere yapılan yatırımlar; yabancı tahvil, hisse senetleri, finansman bonosu gibi finansal varlıklar şeklinde olabileceği gibi, fiziki üretim amacına yönelik de olabilir. Finansal varlıklara yapılan yatırımlar mali yatırımlar, portföy yatırımlar veya dolaylı yatırımlar olarak; üretime yönelik yatırımlar reel yatırımlar ya da doğrudan yatırımlar olarak adlandırılır. Doğrudan yatırımlar bir ülkeye sermaye yanında, üretim teknolojisi ve işletmecilik bilgisini de beraberinde getirir ve istihdam yaratır. Dünya Bankası 2012 Yılı Yatırım Ortamı Değerlendirme Raporu'nda yabancı yatırımlarda yatırım destek ajanslarının kritik bir öneme sahip olduğu belirtilmektedir. Yine aynı Rapor'da;

- Yatırım ortamının tanıtımı,
- Yatırımcının ihtiyaç duyacağı araştırmaların/raporların hazırlanması,
- Yatırım temininde/tahsisinde sağlanan kolaylıklar ve
- Yatırımcının ihtiyaç duyacağı istatistiklerin derlenmesi, gibi çalışmaların uluslararası doğrudan yatırım çekmede önemli olduğuna işaret edilmektedir. 2014-2016 Yılı Orta Vadeli Programımızda;
- İş ve yatırım ortamını daha da geliştirmek,
- Ulusal ve uluslararası doğrudan yatırımların artırılması,
- Yatırımcılara ve işletmelere yönelik bürokratik ve hukuki süreçlerin iyileştirilmesi,
- Yatırımcılara uygun nitelikte yatırıma elverişli yerlerin/arazilerin envanterinin çıkarılması ve tahsis süreçlerinin etkinleştirilmesi gibi konulara önem verilmektedir. Ülkemizde uluslararası doğrudan yatırımları daha fazla çekebilmek amacıyla Türkiye Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı (ISPAT) kurulmuştur. Kalkınma Ajansları bünyesinde her ilde faaliyet gösteren "Yatırım Destek Ofisleri" nin kurulması ve işlerliğinin artmasıyla, ISPAT ile ilişkiler geliştirilmiş, ortak çalışmalar yürütülmektedir. Yatırım Destek Ofislerinin temel görevi yatırımcılarla ilgili kurum ve kuruluşlar ile işbirliği içerisinde ve koordinasyon halinde faaliyet gösterdikleri illerin yatırım ortamını tanıtmak, yatırım kararlarının alınmasından itibaren mevzuatımız gereği yürütülmesi gereken tüm iş ve işlemlerde yatırımcılara destek olmaktır.

Bu çalışma; Çorum il yatırım ortamının iyileştirilmesine ve ilin yatırım ortamının daha iyi tanıtılmasına yönelik eylemleri ve eylemlerin zaman planlarını içermektedir.

1.1.MEVCUT DURUM

1.1.1. Dünya'da Doğrudan Uluslararası Yatırımlar ve Türkiye

UNCTAD raporuna göre; dünya genelinde 2010, 2011 ve 2013 yıllarında artış gösteren uluslararası doğrudan yatırım (UDY), 2014 yılında, bir önceki yıla göre % 16,3 oranında düşerek 1,23 trilyon ABD Doları olmuştur. Küresel ekonominin kırılganlığı, yatırımcılar için politika belirsizliği ve yüksek jeopolitik riskler genel olarak 2014 yılındaki Dünya'da UDY düşüşüne sebebiyet vermiştir.

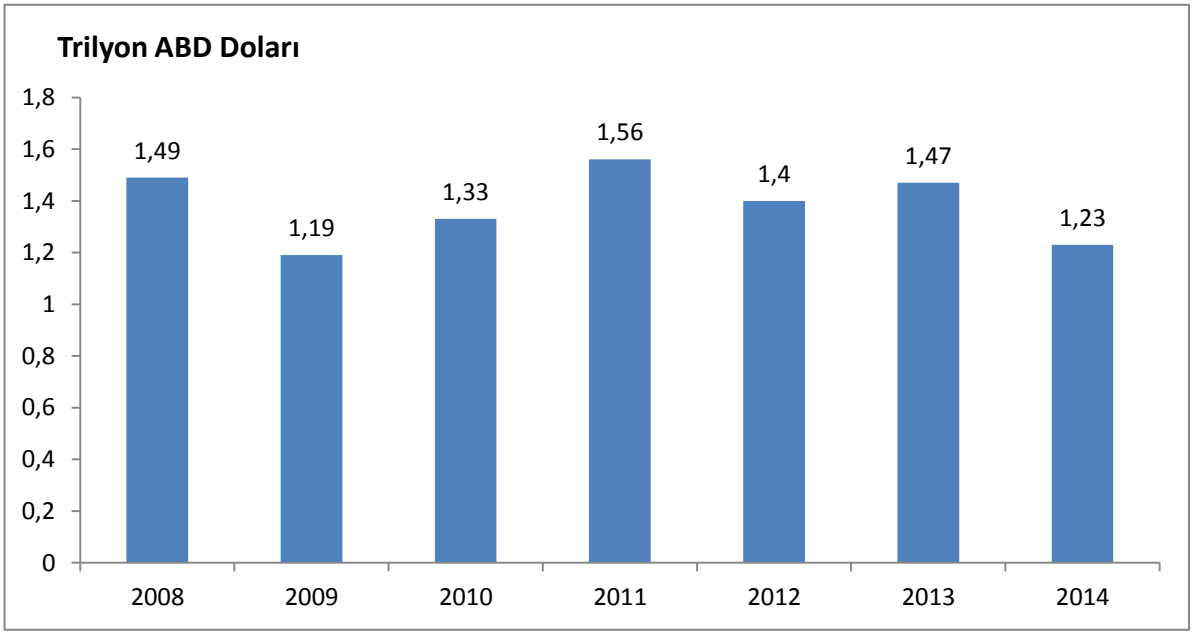

Kaynak: UNCTAD

Şekil 1. Uluslararası Doğrudan Yatırımlar

UDY çeken ülkelerin yapısına bakıldığında gelişen ülkelerin aldıkları payın artmakta olduğu gözükmektedir. 2014 yıllında gelişmekte olan ülkeler aldıkları 681 milyar ABD doları UDY ile dünya genelindeki UDY'ın %55'ini almışlardır. Gelişmekte olan ülkelerin aldıkları bu UDY oranı 2013 yılına göre % 2 artmıştır.

Uluslararası doğrudan yatırımların gelişmekte olan ülkelere kaymasındaki önemli etkenlerin başında iç pazar büyüklüğü, diğer pazarlara ulaşım ve firmaların satış miktarlarında beklenen artışın geldiği görülmektedir.

UNCTAD raporlarına göre 2014 yılındaki düşüşten sonraki 3 yılda dünya genelindeki uluslararası doğrudan yatırımların artacağı ve 2017 yılında 1,7 trilyon ABD Doları olacağı öngörülmektedir.

Bölgesel olarak uluslararası doğrudan yatırımları incelediğimizde en fazla UDY girişi Asya Bölgesi'nde olmuştur. Asya Bölgesi 465 milyar ABD Doları ile % 38'lik pay, Avrupa Bölgesi 289 milyar ABD Doları ile %24'lük pay, Latin Amerika 159 milyar ABD Doları ile %13'lük pay ve Kuzey Amerika 146 milyar ABD Doları ile %12'lik pay almıştır.

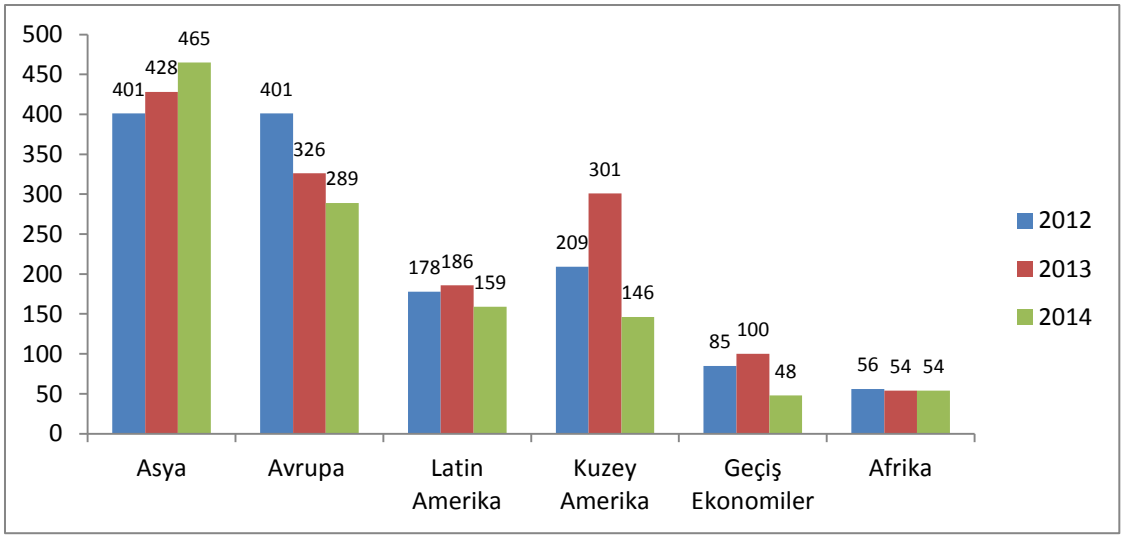

Kaynak: UNCTAD

Şekil 2. Uluslararası Doğrudan Yatırım Çeken Bölgeler (Milyar ABD Doları)

Türkiye, 2013 yılında 12,4 milyar ABD Doları UDY ile dünya sıralamasında 26'ıncı ve 2014 yılında 12,1 milyar ABD Doları (TCMB verilerine göre 12,5 milyar ABD Doları) ile dünyada en fazla uluslararası doğrudan yatırım çeken ülkeler arasında 22'inci sırada olmuştur. Türkiye 2013 yılında olduğu gibi 2014 yılında da bölgesinde en fazla UDY çeken ülke olmuştur. TCMB verilerine göre 2014 yılında Türkiye'ye yapılan uluslararası doğrudan yatırımın, 8.699 milyon ABD doları sermaye girişi şeklinde olmuştur. Bu sermaye girişlerinin %54'ü sanayi ve %46'sı hizmetler sektörüne gerçekleştirilmiştir.

Türkiye'nin çektiği kümülatif uluslararası doğrudan yatırımın %72'sini oluşturan 10 ülkenin (Hollanda, Avusturya, ABD, Almanya, İngiltere, Lüksemburg, Belçika, Yunanistan, Fransa ve İspanya) ekonomilerindeki gelişmeler, Türkiye'ye gelen yatırımları doğrudan etkilemektedir.

2014 yılında Çin'in çektiği UDY 2013 yılına göre % 4 oranında artarak 128,5 milyar ABD Dolarına ulaşmış ve Çin dünyada en fazla uluslararası doğrudan yatırım çeken ülke olmuştur. Hong Kong 103,3 milyar ABD Doları ile ikinci olurken, ABD 92,4 milyar ABD Doları ile üçüncü sırada yer almıştır.

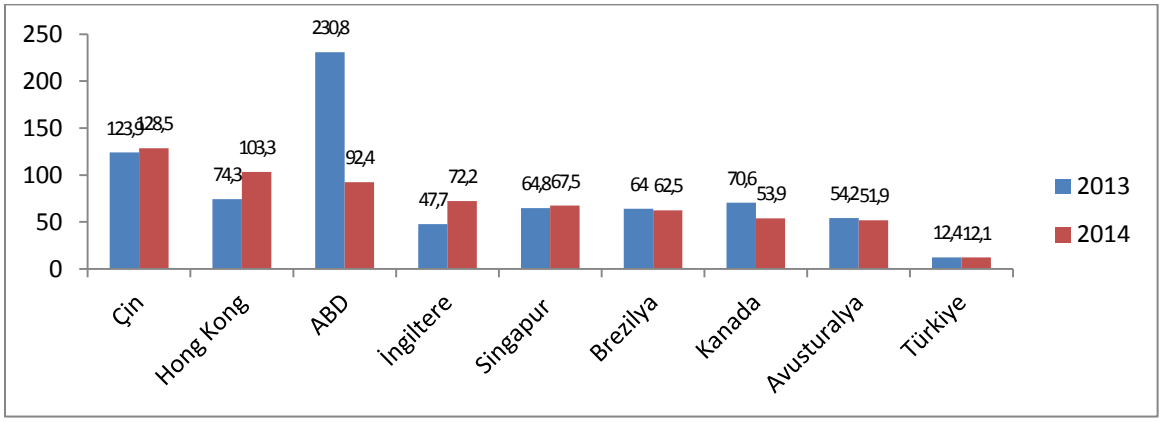

Kaynak: UNCTAD

Şekil 3. En Fazla UDY Çeken Ülkeler ve Türkiye (Milyar ABD Doları)

Şekil 3 teki ABD, İngiltere, Kanada ve Avustralya gelişmiş ülkelerdir. 2014 yılında Türkiye'nin dünya genelindeki uluslararası doğrudan yatırımlardan aldığı pay 2013 yılındaki % 0,84 değerinden % 0,99'a yükselmiş olup, gelişen ülkeler arasındaki payı ise % 1,66 oranına ulaşmıştır (2013 yılında % 1,60 seviyesindedir).

1.1.2 Dünyada Yurt Dışına Yapılan Doğrudan Yatırımlar ve Türkiye

Dünya genelinde yurt dışına yapılan doğrudan yatırımlar 2012 yılında 1 trilyon 284 milyar ABD Doları iken, 2013 yılında %1,7 oranında artarak 1 trilyon 306 milyar ABD Doları ve 2014 yılında %3,68 oranında artarak 1 trilyon 354 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir.

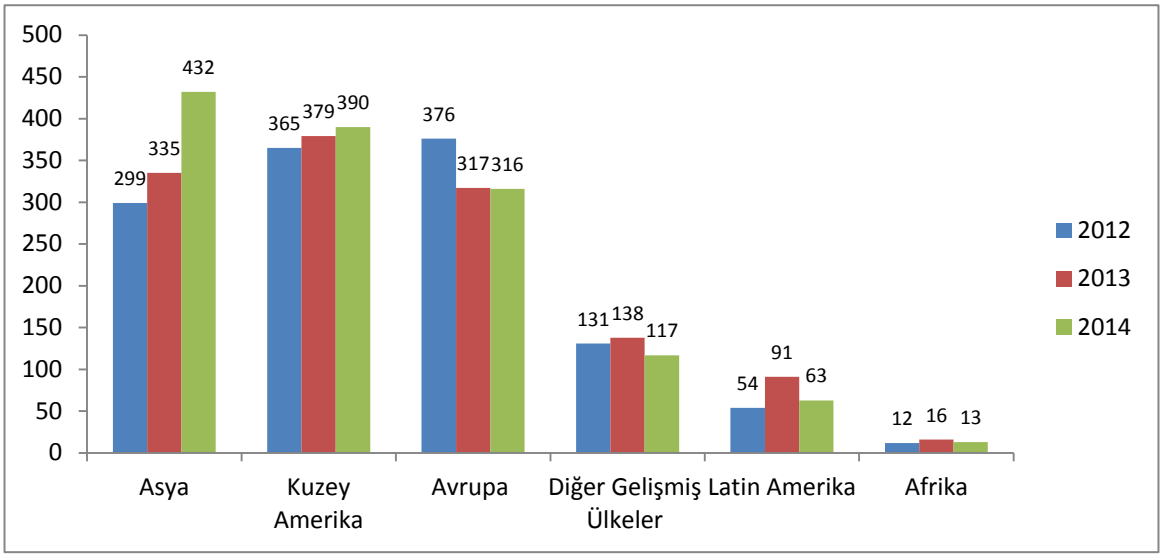

Kaynak: UNCTAD

Şekil 4. Uluslararası Doğrudan Yatırım Yapan Bölgeler (Milyar ABD Doları)

En çok uluslararası doğrudan yatırım yapan ülkelere bakıldığında sermaye zengini gelişmiş ülkelerin başı çektiği görülmektedir. Bununla beraber Çin ve Rusya da önemli miktarlarda UDY yapan ülkelerdir. Şekil 5 teki ABD, Japonya, Almanya, Kanada ve Fransa gelişmiş ülkelerdir.

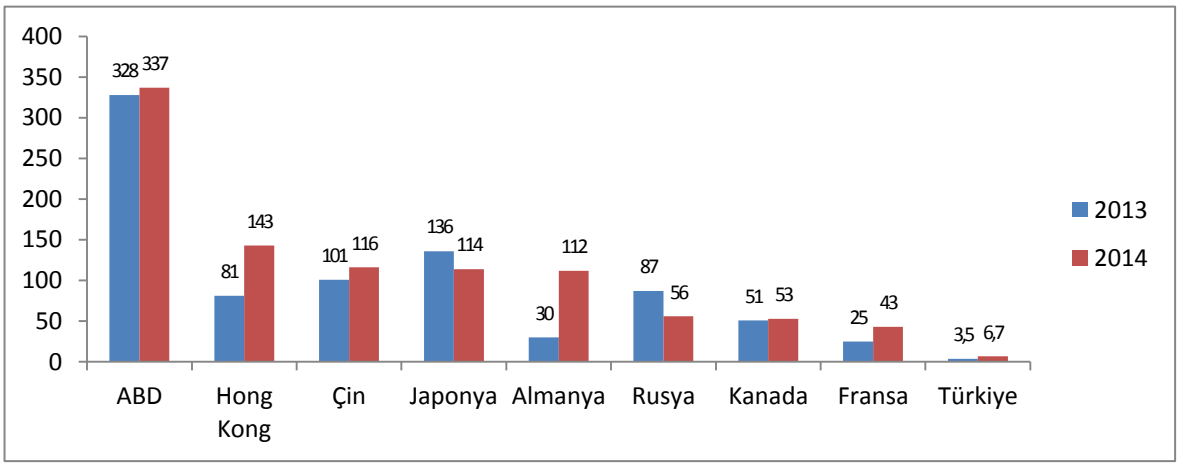

Kaynak: UNCTAD

Şekil 5. En Fazla UDY Yapan Ülkeler ve Türkiye (Milyar ABD Doları)

2014 yıllında gelişmekte olan ülkeler aldıkları 681 milyar ABD Doları UDY ile dünya genelindeki UDY içinde %55'i oluşturmuşken, bu gelişmenin henüz UDY stokuna yansımadığı ve bu alanda gelişmiş ülkelerin hayla ön planda oldukları gözükmektedir. Dünya genelinde dışa doğru UDY stok rakamı 2014 yılında 25. 874,7 milyar ABD Doları iken bu stokun % 79'u gelişmiş ülkelerde bulunmaktadır. Dünya genelindeki dışa doğru UDY stokunun %70,6'sı olan 18.279,6 milyar ABD Doları UDY stoku ilk 12 ülkede toplanmıştır.

Ülke	**İçe Doğru UDY Stoku**	**Dışa Doğru UDY Stoku**
ABD	5.409,9	6.318,6
İngiltere	1.662,9	1.584,1
Almanya	743,5	1.583,2
Hong Kong	1.549,8	1.459,9
Fransa	729,1	1.279,0
Japonya	170,6	1.193,1
İsviçre	681,8	1.130,6
Hollanda	664,4	985,2
Çin	1.085,3	729,5
Kanada	631,3	714,5
İspanya	721,9	673,9
İrlanda	369,1	628,0
Türkiye	**168,6**	**40,8**

Kaynak: UNCTAD

Tablo1: En Fazla UDY Stoku Olan Ülkeler ve Türkiye (Milyar ABD Doları)

1.1.3. Dünya'da Doğrudan Uluslararası Yatırımların Sektörel Eğilimleri

Uluslararası doğrudan yatırımlarda sektörel eğilimler son yirmi yıl için incelendiğinde, imalat sanayinden hizmetler sektörüne doğru yaşanan kaymanın olduğu gözükmektedir. UNCTAD verilerine göre, 1990 yılı için küresel UDY stoku içerisinde hizmet sektörlerinin payı %49 iken, imalat sektörünün payı %42, birincil sektörlerin payı %9 olarak gerçekleşmiştir. 2012 UDY stok verileri incelendiğinde hizmet sektörünün oranının %63 ve imalat sektörünün oranının % 26 olduğu gözükmektedir.

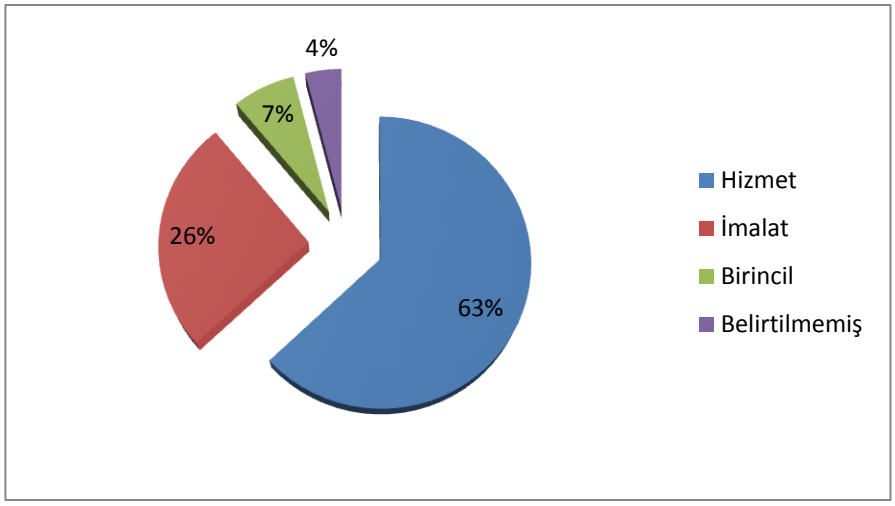

Kaynak: UNCTAD

Şekil 6. 2012 Yılı Küresel UDY Stoku Sektör Dağılımı

1.1.4. Türkiye'ye Doğrudan Uluslararası Yatırımların Girişleri

Türkiye son 10 yılda doğrudan uluslararası yatırımların girişleri konusunda büyük bir başarı göstermiştir. 1993-2003 UDY ortalaması 1,2 ve 2003 UDY tutarı 1,8 milyar ABD Doları iken 2014 yılında UDY tutarı 12,5 milyar ABD Doları olmuştur. Türkiye'ye gelen toplam uluslararası doğrudan yatırım tutarı 1975 - 2004 döneminde otuz yıllık toplamı sadece 19,6 milyar ABD Doları seviyesinde iken, 2005 - 2014 yılları arasında yaklaşık 7 kat artarak 144,3 milyar ABD Dolarına ulaşmıştır. 2014 yılı sermaye girişlerinin (8.699 milyon) %54'ü sanayi ve %46'sı hizmetler sektöründe gerçekleşmiştir. Türkiye dünyada 2014 yılında en fazla uluslararası doğrudan yatırım çeken ülkeler arasında 2013 yılına göre 4 basamak yükselerek 22. sırada yer almıştır.

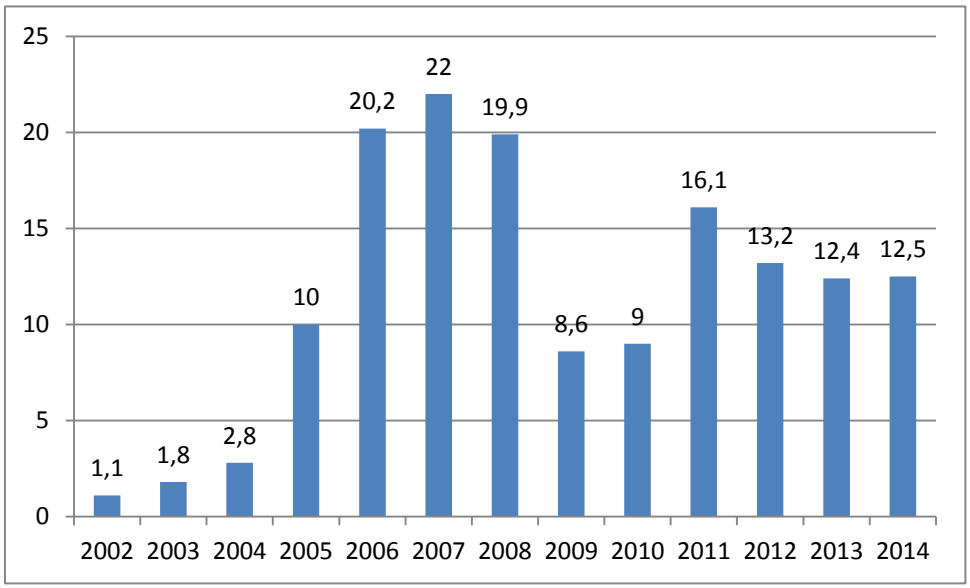

Kaynak: TCMB

Şekil 7. Türkiye'de Uluslararası Doğrudan Yatırımlar Milyar ABD Doları (2002-2014)

2014 yılında Türkiye'de toplam 12,5 milyar ABD Doları tutarında gerçekleşen uluslararası doğrudan yatırımın, 8,5 milyar ABD Dolarlık kısmı sermaye bileşeninden, 4,3 milyar ABD Dolarlık kısmı ise yabancıların gayrimenkul alımlarından oluşmaktadır.

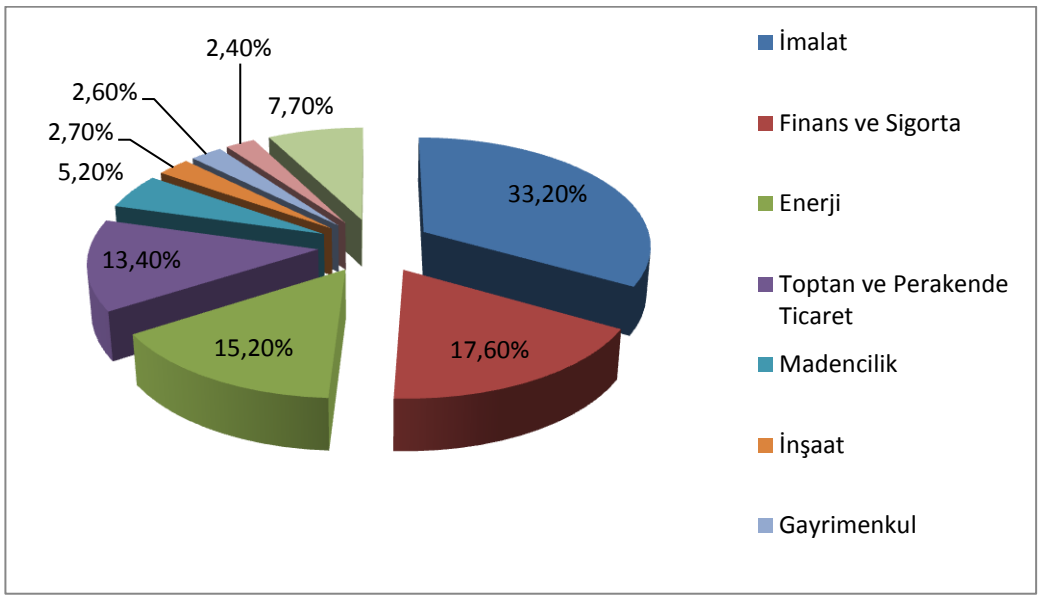

Kaynak: TCMB

Şekil 8. Sektörlere Göre Türkiye'de Uluslararası Doğrudan Yatırımların Oranı 2014

1.2 Çorum İli Mevcut Durumu

Binlerce yıldır pek çok medeniyete ev sahipliği yapmış olan Çorum, taşıdığı tarihi ve kültürel değerler, doğa, kültür, yayla gibi çeşitli alanlarda turizm potansiyelinin bulunması, üniversitesi olması, coğrafi konum itibariyle bir geçiş noktasında olması ve tarıma elverişli alanlarının büyüklüğü, iklim koşullarının çok çeşitli tarımsal ürün üretimine olanak sağlaması, yeraltı ve yerüstü zenginliklerinin bulunması, uluslararası düzeyde üretim ve satış yapan firmaların bulunması, sanayi altyapısının güçlü olması, belli sanayi dallarında uzmanlaşmanın bulunması, zengin su, orman ve bitki varlığına sahip olması gibi güçlü yönleri ve fırsatları ile ekonomik ve sosyal anlamda gelişmeye açık pek çok potansiyele sahiptir.

İlin içinde yer alabileceği veya rekabet edebileceği faaliyetlerdeki veya piyasalardaki kritik başarı faktörlerinin belirlenmesi, güçlü ve zayıf yanların tespit edilmesi için kaynak profilinin kritik başarı faktörleriyle karşılaştırılması ve güçlü ve zayıf yanların, kaynakların ya da becerilerin yeterli bir rekabet avantajı yaratıp yaratmayacağının görülebilmesi açısından GZFT analizi, DY yatırım ve uygun yatırım alanları çalışmaları için önemli bir kriter oluşturmaktadır.

1.2.1 Swot Analizi

Çorum İli SWOT Analizi

KUVVETLİ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER
• Coğrafi konumu itibarıyla, Doğu Karadeniz ve Batı Anadolu Bölgeleri'ne açılan bir kapı konumunda olması, • Hidrolik enerji ve jeotermal enerji kaynaklarına sahip olması, • Güneş enerjisi santrali kurulabilecek güneş potansiyeli ve alanlarının olması, • Çalışma çağındaki nüfusun, toplam nüfusun önemli bir bölümünü oluşturması, • Okur yazarlık ve eğitim düzeyi göstergelerinin yüksek olması, • 1 Devlet üniversitesine sahip olması, • İlde Teknokent'in olması, • Çorum merkez OSB içerisinde özel meslek lisesinin olması, • Uzun yıllardır önemli bir sanayi kültürünün oluşmuş olması, • Genel olarak makine sanayi alanında uzmanlaşmış olması, • Bazı sanayi ürünlerinde uzmanlaşma sağlanmış olması, • Yatırımlar açısından dinamik bir yapıya sahip olması, • OSB, KSS gibi sanayi altyapısının varlığı, • İnovasyon, Ar-Ge gibi konularda farkındalığın olması ve bu konularda ilde verimli çalışmaların yapılması, • Üniversite-sanayi işbirliğinin güçlü olması, • Hititlerin Başkenti olan Hattuşa'nın il sınırları içinde bulunması, • Tarihi ve kültür turizmi yanında doğa, termal, yayla, av turizmi gibi çok yönlü turizm potansiyelinin olması, • Ticarete konu olan tarımsal ve sınai ürünlerde ürün çeşitliliğine sahip olması, • Ticari hayatın zenginliği ve ticaretin iyi organize olmuş olması, • Coğrafi yapı ve iklim özelliklerinin, çok çeşitli tarımsal faaliyete olanak tanıması, • Tarıma ve organik tarıma elverişli arazi varlığı,	• İlde demiryolu ve havayolu bağlantısının bulunmaması, • Turizm açısından her türlü potansiyele sahip olmakla birlikte, turizm potansiyelinin yeterince değerlendirilememesi, • İlin tanıtımının yeterince yapılamaması, • Farklı tarım potansiyellerinin (organik tarım vb.) yeterince değerlendirilememesi, • Teknoloji ve organizasyon yetersizliğine bağlı olarak düşük verime ve düşük gelire sebep olan tarım uygulamalarının çokluğu, • Kentleşme sorunlarının giderilememiş olması, • Marka ürünlerin bulunmaması, • Sosyal ve kültürel hayat ortamının yeterince gelişmemiş olması, • Eğitim düzeyi iyi olmakla birlikte, mesleki eğitimin, bazı üretim sektörlerinin ihtiyacını karşılayamaması, • Yeraltı kaynaklarının yeterli düzeyde olmaması, • Kapsamlı bir sanayi envanterinin tam olarak çıkarılamamış olması, • Sanayide teknolojinin, Ar-ge faaliyetlerinin istenen seviyede olmaması,,

• Zengin su kaynaklarına sahip olması, • Tarımsal ürünlerin işlendiği gıda sanayinin varlığı, • Örtüaltı ve organik tarım gibi farklı tarım tekniklerinin uygulanabilir olması, • Orman varlığı açısından zengin olması, • Hayvancılıkta üretim potansiyelinin yüksekliği, • Sermaye birikiminin varlığı.	
FIRSATLAR • Coğrafi konum, iklim özellikleri, doğal kaynakların ekonomik gelişmelere uygun olması, • Doğa turizmine uygun doğal yapının bulunması, • Tarihi ve kültürel değerlerin zenginliğinin, ildeki turizm yatırımları açısından fırsatlar yaratması, • Yapım ya da profje aşamasında olan yolların, ulaşım açısından kolaylık sağlayacak olması, • Güneş enerjisi potansiyelinin bulunması, • İlde bulunan üniversitenin eğitim ve bilimsellik açısından gelişmeleri tetiklemesi, bunun da ekonomik, kültürel, sosyal yönlerden olumlu etkilerinin olması, • Eğitimin gelişmiş olması ve eğitim ile iş dünyası arasında güçlü bağların kurulması, • Arge ve inovasyon yatırımlarına önem veriliyor olması, • Organik tarım ve sera uygulamaları açısından uygun tarımsal koşullara sahip bulunması, • Sanayi girdisi olacak madenlerin varlığı, • Teknoparkın varlığı, • Marka bilincinin oluşmaya başlaması, • İstanbul bağlantılı Kuzey TETEK karayolu üzerine bulunan Osmancık ilçesinde OSB kurulmuş olması, • Ankara-Samsun demiryolunun Çorum' dan geçecek olması • Baraj ve gölet alanlarının artamasıyla sulama projelerinin gelişecek olması	**TEHDİTLER** • İklim değişiklikleri, • Çevre kirliliği, • Tarım alanlarının yapılaşma baskısı altında olması, • Tarımsal arazilarin çok parçalı oluşu, • Yurtdışından canlı hayvan ithalatının yerel hayvancılık faaliyeti üzerindeki olumsuz etkisi, • Aile şirketlerinin kurumsallaşmaması, • Markalaşma maliyetinin yüksek olması, • Nitelikli işgücünün başka illere göç etmesi.

Hitit İmparatorluğu Başkenti Hattuşa, Ülkemizdeki 15 UNESCO Dünya Kültür Mirası Listesinde yer almaktadır.

Çorum' da Hasat Zamanı

1.2.2. Çorum İlinde 3'lü Dijitte İmalat Sanayi Kümelenme Analizi

Çorum ili için SGK istihdam verileri ile imalat sanayi sektörlerini kapsayan kümelenme analizi "Üç Yıldız Tekniği" kullanılarak yapılmıştır. Çorum'da 3'lü kırılıma göre 87 sektörlü imalat sanayi analizinde 5'i işyeri kriterine 6'sı da istihdam kriterine göre olmak üzere 8 farklı sektörde 11 olgun küme; 15'i işyeri kriterinde 10'u da istihdam kriterinde olmak üzere 25 potansiyel küme; 17'si işyeri kriterinde 15'i de istihdam kriterinde olmak üzere 32 aday küme mevcuttur. Olgun Küme özelliği taşıyan sektörler:

	Hangi Katsayılara Göre	Hangi Kritere Göre	Sektörler
Olgun Küme	Büyüklük, Baskınlık, Uzmanlık	İşyeri Sayısı	106-Öğütülmüş tahıl ürünleri, nişasta ve nişastalı ürünlerin imalatı, 109-Hazır hayvan yemleri imalatı 233-Kilden inşaat malzemeleri imalatı 283-Tarım ve ormancılık makinelerinin imalatı 292-Motorlu kara taşıtları karoseri (kaporta) imalatı; treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı
		İstihdam	106-Öğütülmüş tahıl ürünleri, nişasta ve nişastalı ürünlerin imalatı, 109-Hazır hayvan yemleri imalatı 171-Kağıt hamuru, kağıt ve mukavva imalatı 233-Kilden inşaat malzemeleri imalatı 234-Diğer porselen ve seramik ürünlerin imalatı 289-Diğer özel amaçlı makinelerin imalatı

Tablo2: Çorum İmalat Sanayi Sektörlerinin Kümelenmesi

1.2.3 Çorum İlinde Tüm Sektörler Bazında Kümelenme Analizi

Çorum'da tüm sektörleri kapsayan 3'lü kırılımdaki 252 sektörlük analizde istihdam kriterine göre 8 olgun küme; 34 potansiyel küme ve 49 aday küme mevcuttur. Olgun Küme Özelliği Gösteren Sektörler:

052-Linyit madenciliği, 106-Öğütülmüş tahıl ürünleri, nişasta ve nişastalı ürünlerin imalatı, 109-Hazır hayvan yemleri imalatı, 171-Kağıt hamuru, kağıt ve mukavva imalatı, 233-Kilden inşaat malzemeleri imalatı, 234-Diğer porselen ve seramik ürünlerin imalatı, 289-Diğer özel amaçlı makinelerin imalatı, 855-Diğer eğitim.

1.2.4 İmalat Sanayi Rekabet ve Performans Analizi

Türkiye genelinde imalat sanayi alt sektörlerinin Nace Rev. 2 sınıflamasına göre (2'li ve 3'lü ayrımda ayrı ayrı olmak üzere) Üretim Endeksi, İstihdam Endeksi, Verimlilik Endeksi, Ciro Endeksi, İhracat, Dış Ticarette Rekabet Gücü (RCA), Kapasite Kullanım Oranı (KKO) ve Üretici Fiyat Endeksi (ÜFE) kriterlerinden oluşan geniş bir veri setiyle analiz edilerek karşılaştırmalı bir performans değerlendirmesi yapılmıştır. Bunun için aşağıda belirtilen kriterler ve ölçü birimleri kullanılmıştır.

Kriterler	Ölçü Birimi
Üretim Endeksi	Endeks (2010=100)
Kapasite Kullanım Oranı	Yüzde Değer (Düzey)
İhracat	Milyon USD
Verimlilik Endeksi	Endeks (2010=100)
Dış Ticarette Rekabet Gücü (RCA)	RCA Skorları
İstihdam (Üretimde Çalışanlar) Endeksi	Endeks (2010=100)
Ciro Endeksi	Endeks (2010=100)
Üretici Fiyat Endeksi (ÜFE)	Yüzde Değişim (2003=100)

Kaynak: RCA skorları kalkınma bankası tarafından hesaplanmış olup, diğer veriler TÜİK'den elde edilmiştir.

Tablo3: Performans Analizinde Kullanılan Kriterler

Türkiye genelinde imalat sanayi alt sektörlerinin performans değerlendirmesi:

Sıra	Üretim Endeksi	İstihdam Endeksi	Verimlilik	İhracat	RCA	KKO	ÜFE	Ciro	Skor	Genel Sıra
1	27	27	18	17	14	15	19	28	2.826	31-Mobilya İmalatı
2	18	15	32	32	23	28	13	19	2.840	25-Metal Ürün.
3	28	25	17	31	31	20	24	25	2.907	27-Elektrikli Teçhizat
4	25	28	31	15	10	29	17	22	2.907	22-Kauçuk ve Plastik
5	31	22	29	21	13	25	20	17	2.974	10-Gıda
6	29	11	25	28	25	27	10	29	3.095	28-Makine Ve Teçhizat
7	24	13	16	10	22	22	11	16	3.102	17-Kâğıt Ve Kâğıt Ürün.
8	17	26	28	12	27	31	22	20	3.215	29-Motorlu Kara Taşıtı
9	16	10	27	22	11	19	31	27	3.291	24-Ana Metal San.
10	10	17	24	19	29	23	15	15	3.321	13-Tekstil
11	21	20	20	11	12	13	27	10	3.331	15-Deri ve Ürünleri
12	20	29	21	20	32	26	18	30	3.416	11-Içecek
13	32	16	14	25	24	21	23	24	3.469	16-Ağaç ve Mantar
14	22	24	22	30	16	14	28	13	3.498	23-Mineral Ürünler
15	11	31	23	24	15	12	32	31	3.5116	20-Kimyasal Ürünler
16	26	19	12	16	30	30	29	23	3.558	32-Diğer İmalatlar
17	14	23	10	27	17	32	16	11	3.620	14-Giyim Eşyaları
18	12	30	11	13	18	16	12	14	3.657	18-Kayıtlı Medya Basımı

19	23	12	26	29	28	18	25	12	3.756	12-Tütün
20	13	18	15	18	19	17	14	21	3.836	19-Kok Kömürü-Petrol.
21	15	21	19	26	20	24	26	18	4.073	21-Eczacılık
22	30	14	13	14	26	11	30	32	4.142	30-Diğer Ulaşım Araçları
23	19	32	30	23	21	10	21	26	4.292	26-Bilg, Elektronik ve Optik

Kaynak: TÜİK ve TCMB verilerinden hareketle kalkınma bankasının hesaplaması

Tablo4: 2005-2013 Dönemi Toplulaştırılmış Sonuçlarına Göre Kriterler Bazında Sektörlerin Sıra Değerleri

Üçlü dijitte yapılan performans analizine göre 82 sektör 3 guruba ayrılmıştır. A gurubuna giren ilk 27 sektör:

	Sektör NACE Kodu ve Sektör Adı	Skor
A GRUBU	107- Fırın ve Unlu Mamuller İmalatı	4,327
	292- Motorlu Kara Taş. Karoseri (Kaporta) İmalatı; Treyler (Römork) ve Yarı Treyler	4,408
	251- Metal Yapı Malzemeleri İmalatı	5,551
	105- Süt Ürünleri İmalatı	5,609
	172- Kâğıt ve Mukavva Ürünleri İmalatı	5,668
	109- Hazır Hayvan Yemleri İmalatı	5,775
	254- Silah ve Mühimmat (Cephane) İmalatı	5,841
	143- Örme (Trikotaj) ve Tığ İşi (Kroşe) Ürünlerin İmalatı	5,973
	310- Mobilya İmalatı	6,056
	273- Kablolamada Kullanılan Teller ve Kablolar İle Gereçlerin İmalatı	6,073
	275- Ev Aletleri İmalatı	6,218
	236- Beton, Çimento ve Alçıdan Yapılmış Eşyaların İmalatı	6,266
	222- Plastik Ürünlerin İmalatı	6,332
	293- Motorlu Kara Taşıtları İçin Parça ve Aksesuar İmalatı	6,494
	101- Etin İşlenmesi ve Saklanması İle Et Ürünlerinin İmalatı	6,573
	303- Hava Taşıtları ve Uzay Araçları İle Bunlarla İlgili Makinelerin İmalatı	6,586
	265- Ölçme, Test ve Seyrüsefer Amaçlı Alet ve Cihazlar İle Saat İmalatı	6,625
	321- Mücevherat, Bijuteri Eşyaları ve İlgili Ürünlerin İmalatı	6,639
	272- Akümülatör ve Pil İmalatı	6,704
	259- Diğer Fabrikasyon Metal Ürünlerin İmalatı	6,722
	142- Kürkten Eşya İmalatı	6,754
	271- Elektrik Motoru, Jeneratör, Transformatör İle Elektrik Dağıtım ve Kontrol Cih.	6,801
	108- Diğer Gıda Maddelerinin İmalatı	6,814
	103- Sebze ve Meyvelerin İşlenmesi ve Saklanması	6,824
	242- Çelikten Tüpler, Borular, İçi Boş Profiller ve Benzeri Bağlantı Parçalarının İmalatı	6,861
	274- Elektrikli Aydınlatma Ekipmanlarının İmalatı	7,026
	204- Sabun ve Deterjan, Temizlik ve Parlatıcı Mad. Parfüm; Kozmetik ve Tuvalet Malz.	7,036

Tablo5: Üçlü Dijitte En İyi Skor Elde Eden Sektörler ve Skorları Sıralaması

1.2.5 Çorum İli Sektörel Bazda Potansiyel Yatırım Konuları

Tarım, hayvancılık, orman varlığı, turizm ve enerji kaynaklarından oluşan doğal kaynak potansiyeli, öncelikle ve kolaylıkla değerlendirilebilecek kaynakları oluşturur. Bölgedeki mevcut kaynakların öncelikle değerlendirilmesi, yaratılan katma değerin de önemli bir kısmının bölgede kalmasını sağlayacağı gibi, aynı zamanda sermaye birikiminin hızlı bir şekilde gelişmesini sağlayacaktır. Orta ve uzun dönemde sermaye birikiminde sağlanan bu gelişmeler sektörel bağlantılar da dikkate alınarak, yeni sanayilerin gelişmesi açısından bir kaynak transferinin gerçekleşmesini de sağlayacaktır.

Çorum' da doğal kaynak potansiyelinin değerlendirilmesi yanında özellikle yurtiçi talebi ve ihracatı karşılamaya yönelik olarak, gelecek vaat eden belli yatırımların yapılması da bölge sanayisi açısından önem arz etmektedir. Özellikle ilde yer alan organize sanayi bölgelerinde yer alması düşünülen bu yatırım konularının kümelenme çalışmaları kapsamında değerlendirilmesi, dikkat edilmesi gereken hususların başında yer almaktadır.

Çorum için yatırım konusu çalışmasında, ürün sınıflaması yerine faaliyet sınıflaması kullanılmıştır. Önerilebilecek yatırım konularında sektörler için genel yaklaşım; üçlü düzeyde sektörlerin genel performansı, kümelenme (Bölge ve il için), yatırım eğilimleri, sektörlerarası etkileşim katsayılarının büyüklüğü, ikili düzeyde yapılan genel performans eğilimi ve sektörün ilde teşvik edilip edilmediğinden hareketle belirlenmiştir.

Ana Faaliyet Alanı		Notu	Faaliyet Sayısı	Faaliyet Adı (NACE Rev. 2)
TARIM		A	3	**01.1-Yem bitkileri (Entegre tesis için)**, **01.4-Et ve süt besiciliği,** **01.4-Et ve Yumurta Tavukçuluğu**
		B	8	**01.1-Sebze meyve yetiştirilmesi,**01.1-Çiçek yetiştiriciliği ve kesme çiçek,**01.1-Organik Meyve ve Sebze Yetiştirilmesi,,** 01.1-Seracılık,**01.4-Tiftik keçisi ve koyun yetiştirilmesi,** 01.4-Arıcılık ve Bal Üretimi**, 01.6-Bitkisel ve hayvansal üretimi destekleyici faaliyetler (Organizasyon),** 03.2-Tatlı su ürünleri yetiştiriciliği
SANAYİ	İmalat Sanayi	AA	1	31.0-Mobilya İmalatı (Diğer mobilya imalatı),
		AB	17	**101-Etin İşlenmesi ve Saklanması ile Et Ürünlerinin İmalatı,**105-Süt Ürünleri İmalatı, **10.7-Peksimet ve bisküvi imalatı; dayanıklı pastane ürünleri ve dayanıklı kek imalatı,** 17.2-Oluklu kağıt ve mukavva imalatı ile bunlardan yapılan muhafazalar,**20.4-Sabun ve deterjan ile temizlik ve parlatıcı maddeler imalatı),** 23.4-Diğer porselen ve seramik ürünlerin imalatı (Seramik sıhhi ürünler ve yalıtkanlar), **23.6-Beton, alçı ve çimentodan yapılmış diğer ürünlerin imalatı,**24.2-Çelikten tüpler, borular, içi boş profiller ve benzeri bağlantı parçalarının imalatı,**25.1-Metal yapı malzemeleri imalatı (Metal yapı, kapı, pencere),**25.4-Silah ve mühimmat (cephane) imalatı,**25.9- Çelik varil ve benzer muhafazaların imalatı,** 27.3-Kablolamada kullanılan teller ve kablolar ile gereçleri imalatı,**27.4-Elektrikli aydınlatma ekipmanlarının imalatı,**27.5-Ev aletleri imalatı (Elektrikli-elektriksiz), **29.2-Motorlu kara taşıtları karoseri (kaporta) imalatı; treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı,32.1-Mücevher ve benzeri eşyaların imalatı,** 32.1-İmitasyon (taklit) takılar ve ilgili eşyaların imalatı.
		BB	13	**13.9-Diğer tekstil ürünlerinin imalatı (Giyim eşyası dışındaki**, 13.9-Örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) kumaşların imalatı,14.1-Kürk hariç, giyim

				eşyası imalatı (Dış giyim ve iç giyim eşyaları), **23.9-Aşındırıcı ürünlerin ve metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,** 24.4-Değerli metal üretimi (Altın), **24.5-Metal döküm sanayii (Demir-çelik döküm),** 25.2-Metal tank, rezervuar ve muhafaza kapları imalatı (Radyatör, kazan, tank vb), **25.7-El aletleri, takım tezgahı uçları, testere ağızları vb. imalatı,** 28.1-Genel amaçlı makinelerin imalatı (Motor ve türbin imalatı), **28.2-Genel amaçlı diğer makinelerin imalatı (Kaldırma ve taşıma ekipmanları imalatı),** 28.3-Tarım ve ormancılık makinelerinin imalatı, **28.4-Metal işleme makineleri ve takım tezgahları imalatı (Metal işleme mak.),** 28.9-Diğer özel amaçlı makinelerin imalatı (Metalurji, maden, taş ocağı ve inşaat makineleri)
	Enerji	**B**	**1**	**35.1-Elektrik enerjisinin üretimi (Güneşten enerji üretimi)**
LOJİSTİK		**B**	**2**	**52.1-Depolama ve ambarlama,** 52.2-Taşımacılık için destekleyici faaliyetler (Acente)
TURİZM		**B**	**6**	**55.1-5 yıldızlı Otel,** 55.1-Butik Otel **55.2-Apart, bungalov,**56.3-Turistik eğlence merkezi,**79.1-Seyahat acentesi ve tur operatörlerinin faaliyetleri**, 91.0- Tarihi alanlar ve yapılar ile benzeri turistik yerlerin işletilmesi

Tablo6: Çorum İçin Önerilen Yatırım Konularının Özet Değerlendirmesi

Çorum OSB' de Bir Fabrika

1.2.6. Çorum İli Sektörel Bazda Potansiyel Yatırım Konularının Dünya İhracat Rakamları

Dünya 9403 - Mobilya ve parçalarının ihracat rakamları incelendiğinde 2015 yılında toplam 82,5 milyar ABD Doları tutarında ihracat gerçekleştirildiği görülmektedir. Sektörün en büyük ihracatçısı en yakın rakibinden 4 kat fazla ihracat rakamına sahip olan Çin'dir. Söz konusu ülke 2015 yılında yapmış olduğu 29,1 milyar ABD Doları tutarında ihracat ile dünya ihracatından % 35,34'lük pay almıştır. Bu ülkeyi 7 milyar ABD Doları ile İtalya ve 6,8 milyar ABD Doları tutarındaki ihracat rakamıyla Almanya takip etmiştir. Türkiye'nin bu sektördeki ihracat rakamı ise 1,3 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiş ve dünya ticaretinden % 1,6'lık bir pay almıştır.

İhracatçılar	İhracat Rakamları (Bin $) – 2015	Dünya İhracatından Aldığı Pay (%)
Dünya	82.550.721	100,00
Çin	29.171.533	35,34
İtalya	7.012.611	8,49
Almanya	6.893.022	8,35
Vietnam	5.199.866	6,30
Polonya	3.738.239	4,53
ABD	3.058.458	3,70
Kanada	2.478.777	3,00
Malezya	1.823.915	2,21
Türkiye	1.351.612	1,64

Kaynak: ITC – Trademap

Tablo7: 2015 Yılı 9403 - Diğer Mobilya ve Parçalarının Dünya İhracat Rakamları

Dünya 48 - Kağıt ve karton, kağıt hamuru, kağıt ve mukavva eşyaların dünya ihracat rakamları incelendiğinde 2015 yılında toplam 155,5 milyar ABD Doları tutarında ihracat gerçekleştirildiği görülmektedir. Sektörün en büyük ihracatçısı 19,2 milyar ABD Doları ile Almanya olmuştur ve dünya ihracatından % 12,35'lik pay almıştır. Bu ülkeyi 18,8 milyar ABD Doları ile Çin ve 15,6 milyar ABD Doları tutarındaki ihracat rakamıyla ABD takip etmiştir.

İhracatçılar	İhracat Rakamları (Bin $) – 2015	Dünya İhracatından Aldığı Pay (%)
Dünya	155.572.552	100,00
Almanya	19.217.786	12,35
Çin	18.849.402	12,12
ABD	15.681.017	10,08

İsveç	8.410.748	5,41
Finlandiya	8.061.651	5,18
Kanada	7.710.698	4,96
İtalya	6.793.672	4,37
Fransa	6.202.096	3,99
Hollanda	4.774.919	3,07

Kaynak: ITC – Trademap

Tablo8: 2015 Yılı 48 - Kağıt Ve Karton, Kağıt Hamuru, Kağıt Ve Mukavva Eşyaların Dünya İhracat Rakamları

Dünya 69 - Seramik ürünleri ihracat rakamları incelendiğinde 2015 yılında toplam 56,9 milyar ABD Doları tutarında ihracat gerçekleştirildiği görülmektedir. Sektörün en büyük ihracatçısı en yakın rakibinden 5,3 kat fazla ihracat rakamına sahip olan Çin'dir. Söz konusu ülke 2015 yılında yapmış olduğu 26,3 milyar ABD Doları tutarında ihracat ile dünya ihracatından % 46,28'lik pay almıştır. Bu ülkeyi 4,9 milyar ABD Doları ile İtalya ve 3,4 milyar ABD Doları tutarındaki ihracat rakamıyla Almanya takip etmiştir. Türkiye'nin bu sektördeki ihracat rakamı ise 0,87 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiş ve dünya ticaretinden % 1,5'lik bir pay almıştır.

İhracatçılar	İhracat Rakamları (Bin $) – 2015	Dünya İhracatından Aldığı Pay (%)
Dünya	56.913.337	100,00
Çin	26.337.294	46,28
İtalya	4.907.045	8,62
Almanya	3.417.661	6,01
İspanya	3.174.079	5,58
ABD	1.811.862	3,18
Japonya	1.511.492	2,66
Meksika	1.385.209	2,43
Polonya	1.069.451	1,88
Hindistan	894.981	1,57
Türkiye	875.632	1,54

Kaynak: ITC – Trademap

Tablo9: 2015 Yılı 69 – Seramik ürünleri Dünya İhracat Rakamları

1.3 SORUN ALANLARI

1.3.3 Hâlihazırda Yaşanılan Sorunlar

1.3.3.1 Açıklamalar

1.3.3.2 Tablo

No	Sorun Alanı	Yaşandığı Sektörler
1	Demiryolunun olmaması	İmalat sanayi
2	Çorum' u çağrıştıran havaalanının olmaması, var olan Merzifon askeri havaalanında kargo ve nakliye uçuşlarının yapılamaması, sadece sivil uçuşların yapılması	İmalat sanayi
3	Yatırım altyapısının istenilen düzeyde olmamamsı	İmalat sanayi (Sungurlu OSB, Osmancık OSB), hayvancılık.
4	Çorum' un Yatırım İmkânlarına İlişkin Bilgilerle Sürekli Güncellenen Bir Veri Tabanı olmaması	İmalat sanayi, hayvancılık
5	Çorum' un Yatırım İmkânlarının Etkin Tanıtımının Yapılamaması	İmalat sanayi
6	Yatırımcılara, Yatırım Aşamasında ve Sonrasında Etkin Destek Sağlanamaması	Girişimcilik, ar-ge, imalat sanayi, hayvancılık
7	Ulusal ve Uluslararası Destek Mekanizmalarından Yararlanma Düzeyinin Düşük olması	Ar-ge, imalat sanayi
8	Nitelikli işgücü temininde yaşanan zorluklar	İmalat sanayi, ar-ge
9	Göreceki olmakla beraber sosyal ve kültürel hayat ortamının yeterince gelişmemiş olması	İmalat sanayi, ar-ge, hizmet
10	Yatırımlarla ilgili kamu kurumları, özel sektör ve stk' larla işbirliği ve koordinasyonun istenilen düzeyde olmaması	Bütün sektörler
11	Yatırım destek ofislerinin kurumsal kapasitelerinin zayıflığı	Bütün sektörler

1.3.4 Strateji Döneminde Yaşanması Muhtemel Sorunlar (Riskler)

1.3.4.1 Açıklamalar

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de makroekeonmik dalgalanmalar, yabancı ve yerli yatırımları etkileyebilmektedir. Özellikle jeopolitik gelişmelerden etkilenen yabancı ve yerli yatırımların, gelişmiş ülkelerdeki kademeli toparlanma görünümü, düşük petrol fiyatlarının talepte canlanmaya destek sağlaması, genişletici para politikaları ve yatırım ortamına ilişkin ülkemizin kayda geçirdiği olumlu düzenlemelerin de devamıyla daha üst seviyelere çıkacağı öngörülmektedir.

TR-83 Bölgesi ve Çorum özeline baktığımızda, yukarda belirtilen sorun alanları dışında kalan, ancak strateji döneminde yaşanması muhtemel olanlara baktığımızda, **kamu yatırımları, teşvik sistemi, bölge kalkınma idareleri, ar-ge ve özel sektör yatırımları** başlıklarında olacağı düşünülmektedir.

Özel sektör yatırımlarını etkileyen önemli bir unsur da **kamu yatırımlarıdır**. TR-83 bölgesi illerinin kamu yatırımlarından aldıkları paylara baktığımızda düşük olduğu gözlenmektedir.

TR-83 bölgesi illerinin Yıllara Göre Kamu Yatırımları Dağılımı. (1.000 TL)

İller	2012	2011	2010	2009	2008	2007
Amasya	116.556	78.188	79.186	49.987	38.826	30.188
Çorum	109.836	88.481	72.933	59.107	123.200	140.043
Samsun	260.496	236.326	389.958	372.753	297.400	221.839
Tokat	117.926	97.448	69.578	70.894	88.058	62.764
TR-83	**604.814**	**500.443**	**611.655**	**552.741**	**547.484**	**454.834**
Türkiye	**44.434.287**	**36.400.287**	**33.832.966**	**27.458.727**	**21.915.452**	**21.513.108**
TR İçindeki Payı (%)	**1,36**	**1,37**	**1,81**	**2,01**	**2,49**	**2,1**

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı

Teşvik sistemi değerlendirildiğinde, 4. Bölge ili olan Çorum' un, düzenlenen teşvik belgesi sayısı, sabit yatırım miktarı ve istihdam açısından değerlendirilmesi aşağıdadır. Bu değerlendirmeye göre TR-83 bölgesi ve Çorum' un teşvik sisteminde yeniden ele alınmasının zorunlu olduğu ortaya çıkmaktadır.

1-1-2001 ve 31-08-2016 tarihleri arasında düzenlenen teşvik belgesi bakımından Çorum, TR-83 Bölgesi ve Türkiye

İl	Belge Adedi		Toplam
	Yabancı Sermaye	Yerli Sermaye	
Çorum	7	291	298
TR-83 Toplamı	36	1.340	1.376
Türkiye	3.072	49.526	52.598
TR-83 Bölgesinin Türkiye İçindeki Payı (%)	1,17	2,71	2,62

Yapılan sabit yatırım miktarı bakımından Çorum, TR-83 Bölgesi ve Türkiye

İller	Sabit Yatırım Miktarı (Milyon TL)		Toplam
	Yabancı Sermaye	Yerli Sermaye	
Çorum	482	1.314	1.796
TR-83 Toplamı	2.265	9.133	11.398
Türkiye	129.770	519.302	649.072
TR-83 Bölgesinin Türkiye İçindeki Payı (%)	1,75	1,76	1,76

Sağlanan istihdam bakımından Çorum, TR-83 Bölgesi ve Türkiye

İller	İstihdam		Toplam
	Yabancı Sermaye	Yerli Sermaye	
Çorum	159	9.755	9.914
TR-83 Toplamı	2.271	43.205	45.476
Türkiye	271.437	1.761.913	2.033.350
TR-83 Bölgesinin Türkiye İçindeki Payı (%)	0,84	2,45	2,24

Bölge Kalkınma İdareleri

Ülkemizde halen DAP, DOKAP, KOP ve GAP bölge kalkınma idareleri bulunmaktadır.

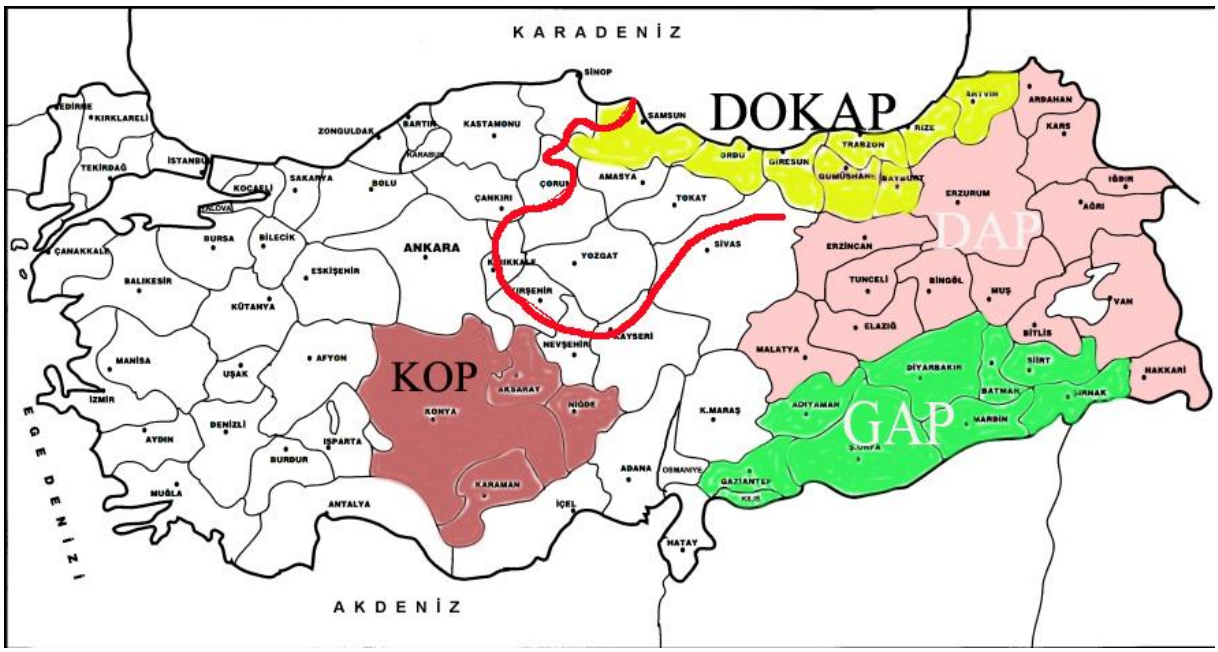

DAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ

Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı; 08 Haziran 2011 tarih ve 27958 sayılı Resmi Gazete ’de yayımlanan 642 numaralı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile **Ağrı, Ardahan, Bingöl, Bitlis, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Hakkâri, Iğdır, Kars, Malatya, Muş, Tunceli, Van (14 il)** illerinin kalkınmasının hızlandırılması amacıyla, ilgili kurum ve kuruluşların yatırım projelerinin ve faaliyetlerinin uyum ve bütünlük içinde yürütülmesini sağlayarak, bu projelerin uygulanmasını koordine etmek, izlemek ve değerlendirmek üzere kurulmuştur.

DOKAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ

Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı; 08 Haziran 2011 tarih ve 27958 sayılı Resmi Gazete ’de yayımlanan 642 numaralı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile **Artvin, Bayburt, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, Samsun, Trabzon (8 İl)** illerinin kalkınmasının hızlandırılması amacıyla, ilgili kurum ve kuruluşların yatırım projelerinin ve faaliyetlerinin uyum ve bütünlük içinde yürütülmesini sağlayarak, bu projelerin uygulanmasını koordine etmek, izlemek ve değerlendirmek üzere kurulmuştur.

KOP BÖLGE KALKINMA İDARESİ

KOP Bölge Kalkınma İdaresi, 8.6.2011 tarihinde 642 sayılı KHK ile Kalkınma Bakanlığına bağlı, özel bütçeli ve merkezi teşkilat statüsünde bir kurum olarak kurulmuştur. **Aksaray, Karaman, Konya** ve **Niğde (4 İl)** illerini kapsamaktadır.

GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ

GAP Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatı,27 Ekim 1989 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı ve 6 Kasım 1989 tarih ve 20334 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan GAP Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatı’nın Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki 388 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile kurulmuştur. **Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Mardin, Siirt, Şanlıurfa ve Şırnak (9 İl)** illerini kapsamaktadır.

Yaşanan süreçte, Sivas DAP Bölge Kalkınma İdaresine, Yozgat KOP Bölge Kalkınma İdaresine ve TR-83 İli olan Tokat da DOKAP Bölge Kalkınma İdaresine dâhil edilmiştir. Son durum aşağıdadır. Kızılırmak nehrinin geçtiği illeri kapsayan, Çorum merkezli bölge kalkınma idaresi kurulmalıdır.

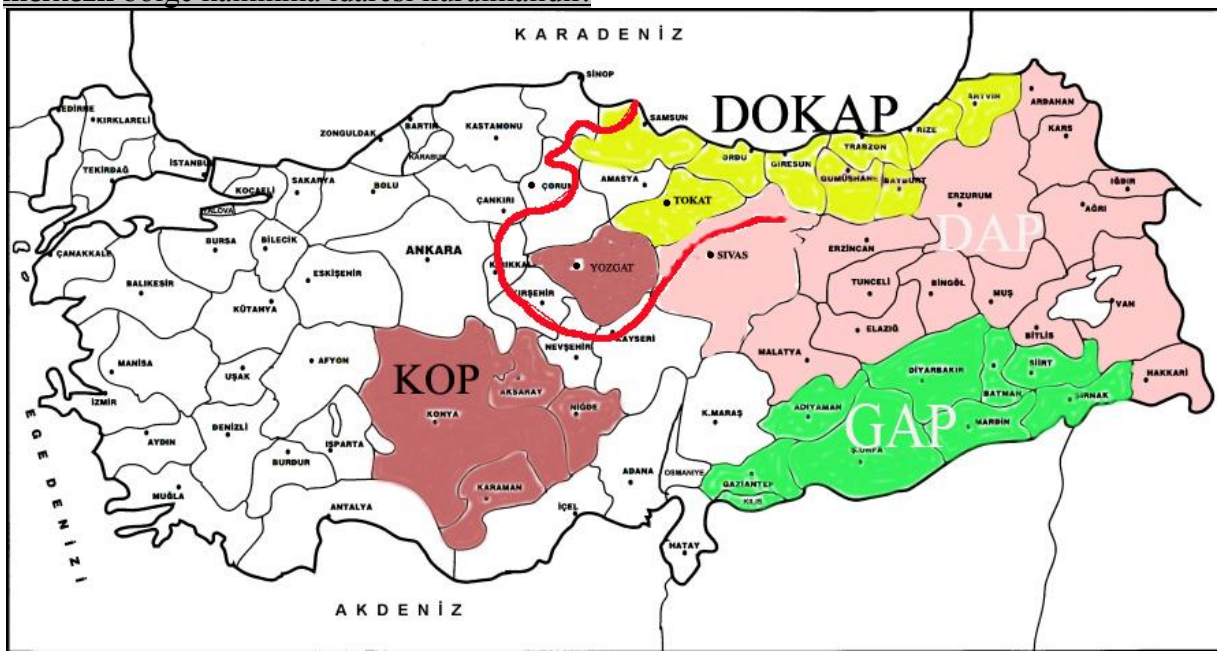

Ar-Ge Çalışmaları

Ülkemizin içinde bulunduğu cari açığı azaltma çabaları kapsamında, ar-ge çalışmaları, patent, marka tescil, endüstriyel tasarım konuları gösterge niteliğindedir.

TR-83 illeri ve Çorum patent başvuru bilgileri (2015-2014-2013)

2015			2014			2013		
Sırası	**İli**	**Başvuru Sayısı**	**Sırası**	**İli**	**Başvuru Sayısı**	**Sırası**	**İli**	**Başvuru Sayısı**
17	Samsun	25	15	Samsun	30	20	Samsun	17
18	**Çorum**	**24**	**22**	**Çorum**	**15**	**22**	**Çorum**	**15**
27	Tokat	13	27	Amasya	10	29	Amasya	7
39	Amasya	1	28	Tokat	9	30	Tokat	6
Toplam		63	Toplam		64	Toplam		45
Türkiye Toplamı		5.512	Türkiye Toplamı		4.857	Türkiye Toplamı		4527
TR 83 Bölgesinin Türkiye İçindeki Payı (%)		1,14	TR 83 Bölgesinin Türkiye İçindeki Payı (%)		1,32	TR 83 Bölgesinin Türkiye İçindeki Payı (%)		0,99

Kaynak: Türk Patent Enstitüsü

TR-83 illeri ve Çorum patent tescil bilgileri (2015-2014-2013)

İller	**2015**	**2014**	**2013**
Samsun	7	6	6
Çorum	**2**	**4**	**5**
Tokat	1	0	0
Amasya	0	0	0
TR 83 İlleri Toplamı	10	10	11
Türkiye Toplamı	1.730	1.251	1.244
TR-83 Bölgesinin Türkiye İçindeki Payı (%)	0,58	0,80	0,88

Kaynak: Türk Patent Enstitüsü

TR-83 illeri ve Çorum marka başvuruları (2015-2014-2013)

2015			2014			2013		
Sırası	İli	Başvuru Sayısı	Sırası	İli	Başvuru Sayısı	Sırası	İli	Başvuru Sayısı
20	Samsun	606	21	Samsun	559	17	Samsun	632
39	**Çorum**	**184**	**40**	**Çorum**	**182**	**31**	**Çorum**	**257**
43	Tokat	155	50	Tokat	112	47	Tokat	116
54	Amasya	81	54	Amasya	92	54	Amasya	90
Toplam		1.026	Toplam		945	Toplam		1.095
Türkiye Toplamı		95.962	Türkiye Toplamı		97.142	Türkiye Toplamı		93.305
TR 83 Bölgesinin Türkiye İçindeki Payı (%)		1,07	TR 83 Bölgesinin Türkiye İçindeki Payı (%)		0,97	TR 83 Bölgesinin Türkiye İçindeki Payı (%)		1,17

Kaynak: Türk Patent Enstitüsü

TR-83 illeri ve Çorum marka **tescil bilgileri** (2015-2014-2013)

İller	2015	2014	2013
Samsun	371	432	432
Çorum	141	199	137
Tokat	76	85	83
Amasya	62	70	62
Toplam	650	786	714
Türkiye Toplamı	70.111	72.326	68.391
TR 83 Bölgesi Toplamının Türkiye İçindeki Payı (%)	0,93	1,09	1,04

Kaynak: Türk Patent Enstitüsü

1.3.4.2 Tablo

No	Sorun Alanı	Yaşanması Muhtemel Sektörler
1	Kamu Yatırımları	Enerji, ulaşım, turizm
2	Teşvik Sistemi	İmalat Sanayi
3	Bölge Kalkınma İdareleri	Altyapı
4	Ar-Ge Çalışmaları	İmalat Sanayi
5	Özel Sektör Yatırımları	İmalat, hizmet, tarım, turizm, enerji

1.4 HEDEFLER

1.4.3 Açıklamalar

Çorum' da kamu yatırımlarının artırılması, teşvik sisteminde daha avantajlı olunması, Çorum merkezli bölge kalkınma idaresi kurulması, ar-ge çalışmalarının artması, özel ektör yatırımlarının çoğalması ve Çorum' un yatırım imkânlarına ilişkin bilgilerle sürekli güncellenen bir veri tabanı oluşturulması, yatırım imkânlarının etkin tanıtımının yapılması, yatırımcılara, yatırım aşamasında ve sonrasında destek sağlanması, ulusal ve uluslararası destek mekanizmalarından yararlanma düzeyini arttırılması, kurumlar ve stk' lara eğitimler verilmesi ve işbirliklerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir.

1.4.4 Tablo

No	Hedef	Gösterge
1	Çorum İl Yatırım Koordinasyon Kurulunun Kurulması	Çorum İl Yatırım Koordinasyon Kurulunun Kurulması
2	Kamu yatırımlarının artması için fikir halindeki projelerin fizibilite raporlarının hazırlanması	5 fizibilite raporu
3	Teşvik sisteminde Çorum' un avantajlı	Teşvik mevzuatında düzenleme

	hal gelmesi	yapılması
4	Çorum Merkezli Bölge Kalkınma İdaresinin Kurulması	Çorum Merkezli Bölge Kalkınma İdaresinin Kurulması
5	Delice-Samsun YHT tren hattının ivedilikle ulaşıma açılması	Delice-Samsun YHT tren hattının ivedilikle ulaşıma açılması
6	Çorum' un hava ulaşımında yer alması	-Çorum' a havaalanı yapılması -Merzifon havaalanının isminde Çorum geçmesi -Merzifon askeri havaalanında kargo taşımacılığının yapılması, - Uluslar arası uçuşların başlaması
7	Ar-Ge çalışmalarının artması	Patent, marka tescil ve endüstriyel tasarım sayılarında % 15 atış
8	Özel sektörün istediği nitelikli eleman yetiştirilmesi	2.000 kişi
9	Yatırım yeri tercihini belirleyen bilgilerin yer aldığı bir veri tabanı oluşturmak	1 veritabanı
10	Yatırımcı talebine göre değişecek sektörel, odak konular hakkında yıllık ve/veya süreli raporlar hazırlamak	3 rapor
11	Yerli ve Yabancı Yatırımcılara Yönelik Sektörel Sunumlar Hazırlamak	3 sunum
12	Ajans web sitesini güncellemek, ziyaret eden potansiyel yatırımcı sayısını artırmak	5000 ziyaretçi
13	Ulusal ve uluslararası yatırım organizasyon sayısı	2
14	Yatırımcılarla Düzenlenen Toplantı Sayısı	5 toplantı
15	Teşvik belgeli yatırımları artırmak	10
16	İzlemesi yapılan teşvik belgeli yatırım sayısı	50
17	Kapama işlemi yapılan teşvik belgesi sayısı	2
18	Danışmanlık Yapılan Yatırımcı/Girişimci Sayısı	75
19	Ziyaret edilen KOBİ sayısı	35
20	Yatırıma yönelik düzenlenen konferans, seminer, çalıştay sayısı	1
21	Katılım Sağlanan Kurul/Komisyon Sayısı	5
22	Eğitim Verilen Kamu Kurumu, Meslek Örgütü ve Stk Sayısı	10

2. 2017 YILI EYLEM PLANI

2.1. Açıklamalar

Çorum İl Yatırım Koordinasyon Kurulunun Kurulması ile başlanacak eylemler aşağıda belirtilmiştir.

2.2. Tablo

No	Eylemler	Yöneldiği Sorun Alanı	Sorumlu Kuruluş	Tahmini Maliyet (TL.)	Planlanan Gerçekleşme Zamanı (Ay Olarak)
1	Çorum İl Yatırım Koordinasyon Kurulunun Kurulması	Özel Sektör Yatırımları	TC Çorum Valiliği, OKA	-	3 ay
2	Fikir halindeki projelerin fizibilitelerinin hazırlanması	Kamu yatırımlarının yetersiz olması	TC Çorum Valiliği, OKA	750.000	12 ay
3	Delice-Samsun YHT tren hattının ivedilikle ulaşıma açılmasına ilişkin rapor hazırlanması	Kamu yatırımlarının yetersiz olması	TC Çorum Valiliği, Çorum TSO, OKA	75.000	6 ay
4	Çorum' un hava ulaşımında yer alması için rapor hazırlanması	Kamu yatırımlarının yetersiz olması	TC Çorum Valiliği, Çorum TSO, OKA	75.000	6 ay
5	Teşvik sisteminde Çorum'un avantajlı hale gelmesi için mevzuat düzenleme önerisine ilişkin rapor hazırlanması	Teşvikli yatırımların yetersiz olması	OSB Md.ğü, Çorum TSO, OKA, İş ve meslek örgütleri	-	3 ay
6	Kamu Kurumu, Meslek Örgütü ve Stk lara yönelik eğitim, toplantı, çalıştay düzenlemek	Kamu yatırımlarının yetersiz olması	OKA	-	12 ay
7	Çorum Merkezli Bölge Kalkınma İdaresinin Kurulmasına ilişkin rapor hazırlanması	Bölge Kalkınma İdareleri	TC Çorum Valiliği, Çorum TSO, OKA,	-	4 ay
8	KÜSİ Platformunun etkin çalışması	Ar-Ge çalışmalarının artması	KÜSİ Eylem Grubu kurum ve kuruluşları	-	12 ay
9	Nitelikli eleman temin edilmesi	Özel Sektör Yatırımları	İl İstihdam Kurulu	-	12 ay
10	Yatırım yeri tercihini belirleyen bilgilerin yer aldığı bir veri tabanı oluşturulması	Özel Sektör Yatırımları	OKA, Milli Emlak Md.ğü	-	12 ay

11	Yatırımcı talebine göre değişecek sektörel, odak konular hakkında yıllık ve/veya süreli raporlar hazırlanması	Özel Sektör Yatırımları	Çorum TSO, OKA	250.000	12 ay
12	Yerli ve Yabancı Yatırımcılara Yönelik Sektörel Sunumlar Hazırlamak	Özel Sektör Yatırımları	Çorum TSO, OKA	-	12 ay
13	Ajans web sitesini güncelleyerek ziyaret eden potansiyel yatırımcı sayısını artırmak	Özel Sektör Yatırımları	OKA	-	12 ay
14	Çorum yatırım potansiyeli ile ilgili görsel araçlar hazırlamak (Rehber, broşür, vs)	Özel Sektör Yatırımları	OKA	350.000	6 ay
15	Ulusal ve uluslararası düzeyde yatırım organizasyonu düzenlemek	Özel Sektör Yatırımları	TC Çorum Valiliği, Çorum TSO, OKA,	500.000	12 ay
16	Yatırımcılara yönelik toplantı, çalıştay, seminer düzenlemek	Özel Sektör Yatırımları	Çorum TSO, OKA, Çorum TEKNOKENT	150.000	12 ay
17	Teşvik belgeli yatırımları artırmak	Özel Sektör Yatırımları	Çorum TSO, Çorum OSB Md.ğü, OKA,	250.000	12 ay
18	Teşvik belgeli yatırımları izlemek	Özel Sektör Yatırımları	OKA	-	12 ay
19	Teşvik belgeli yatırımların kapama işlemlerini yapmak	Özel Sektör Yatırımları	OKA	-	12 ay
20	Potansiyel Yatırımcı/Girişimcilere Danışmanlık Yapmak	Özel Sektör Yatırımları	OKA	-	12 ay
21	KOBİ' leri ziyaret ederek, destekler hakkında bilgi vermek, sorunların çözümüne katkı sağlamak.	Özel Sektör Yatırımları	OKA	-	12 ay
22	Görev alanı ile ilgili kurul/komisyonlara katılmak	Özel Sektör Yatırımları	OKA	-	12 ay

2.2.1. Geçmiş Yıl (2017) Eylem Planı Gerçekleşmeleri Tablosu

No	Eylemler	Yöneldiği Sorun Alanı	Sorumlu Kuruluş	Tahmini Maliyet (TL.)	Planlanan Gerçekleşme Zamanı (Ay Olarak)	Tamamlanma Durumu (Tamamlandı/Tamamlanmadı)	Tamamlanmadı ise Gerekçe (En Fazla 1 cümle)
1	Çorum İl Yatırım Koordinasyon Kurulunun Kurulması	Özel Sektör Yatırımları	TC Çorum Valiliği, OKA	-	3 ay	Tamamlanmadı	Kalkınma Bakanlığı talimatı beklenmesi.
2	Fikir halindeki projelerin fizibilitelerinin hazırlanması	Kamu yatırımlarının yetersiz olması	TC Çorum Valiliği, OKA	750.000	12 ay	Tamamlandı.	
3	Delice-Samsun YHT tren hattının ivedilikle ulaşıma açılmasına ilişkin rapor hazırlanması	Kamu yatırımlarının yetersiz olması	TC Çorum Valiliği, Çorum TSO, OKA	75.000	6 ay	Tamamlandı.	
4	Çorum' un hava ulaşımında yer alması için rapor hazırlanması	Kamu yatırımlarının yetersiz olması	TC Çorum Valiliği, Çorum TSO, OKA	75.000	6 ay	Tamamlanmadı.	Makro politika ve hedeflerle uygun olmaması
5	Teşvik sisteminde Çorum'un avantajlı hale gelmesi için mevzuat düzenleme önerisine ilişkin rapor	Teşvikli yatırımların yetersiz olması	OSB Md.ğü, Çorum TSO, OKA, İş ve meslek	-	3 ay	Tamamlandı.	

	hazırlanması		örgütleri				
6	Kamu Kurumu, Meslek Örgütü ve Stk lara yönelik eğitim, toplantı, çalıştay düzenlemek	Kamu yatırımlarını n yetersiz olması	OKA	-	12 ay	Tamamlandı.	
7	Çorum Merkezli Bölge Kalkınma İdaresinin Kurulmasına ilişkin rapor hazırlanması	Bölge Kalkınma İdareleri	TC Çorum Valiliği, Çorum TSO, OKA,	-	4 ay	Tamamlandı.	
8	KÜSİ Platformunun etkin çalışması	Ar-Ge çalışmaların artması	KÜSİ Eylem Grubu kurum ve kuruluşları	-	12 ay	Tamamlandı.	
9	Nitelikli eleman temin edilmesi	Özel Sektör Yatırımları	İl İstihdam Kurulu	-	12 ay	Tamamlandı.	
10	Yatırım yeri tercihini belirleyen bilgilerin yer aldığı bir veri tabanı oluşturulması	Özel Sektör Yatırımları	OKA, Milli Emlak Md.ğü	-	12 ay	Tamamlandı.	
11	Yatırımcı talebine göre değişecek sektörel, odak konular hakkında yıllık ve/veya süreli raporlar	Özel Sektör Yatırımları	Çorum TSO, OKA	250.000	12 ay	Tamamlandı.	

	hazırlanması						
12	Yerli ve Yabancı Yatırımcılara Yönelik Sektörel Sunumlar Hazırlamak	Özel Sektör Yatırımları	Çorum TSO, OKA	-	12 ay	Tamamlandı.	
13	Ajans web sitesini güncelleyerek ziyaret eden potansiyel yatırımcı sayısını artırmak	Özel Sektör Yatırımları	OKA	-	12 ay	Tamamlandı.	
14	Çorum yatırım potansiyeli ile ilgili görsel araçlar hazırlamak (Rehber, broşür, vs)	Özel Sektör Yatırımları	OKA	350.000	6 ay	Tamamlandı.	
15	Ulusal ve uluslararası düzeyde yatırım organizasyonu düzenlemek	Özel Sektör Yatırımları	TC Çorum Valiliği, Çorum TSO, OKA,	500.000	12 ay	Tamamlandı.	
16	Yatırımcılara yönelik toplantı, çalıştay, seminer düzenlemek	Özel Sektör Yatırımları	Çorum TSO, OKA, Çorum TEKNOKENT	150.000	12 ay	Tamamlandı.	

17	Teşvik belgeli yatırımları artırmak	Özel Sektör Yatırımları	Çorum TSO, Çorum OSB Md.ğü, OKA,	250.000	12 ay	Tamamlandı.	
18	Teşvik belgeli yatırımları izlemek	Özel Sektör Yatırımları	OKA	-	12 ay	Tamamlandı.	
19	Teşvik belgeli yatırımların kapama işlemlerini yapmak	Özel Sektör Yatırımları	OKA	-	12 ay	Tamamlandı.	
20	Potansiyel Yatırımcı/Girişimcilere Danışmanlık Yapmak	Özel Sektör Yatırımları	OKA	-	12 ay	Tamamlandı.	
21	KOBİ' leri ziyaret ederek, destekler hakkında bilgi vermek, sorunların çözümüne katkı sağlamak.	Özel Sektör Yatırımları	OKA	-	12 ay	Tamamlandı.	
22	Görev alanı ile ilgili kurul/komisyonlara katılmak	Özel Sektör Yatırımları	OKA	-	12 ay	Tamamlandı.	

2.2.2. Plan Yılı (2018) Eylemleri Tablosu

No	Eylemler	Yöneldiği Sorun Alanı	Sorumlu (Koordinatör) Kuruluş	Tahmini Maliyet (TL.)	Planlanan Gerçekleşme Zamanı (Ay Olarak)
1	Çorum İl Yatırım Koordinasyon Kurulunun Kurulması	Özel Sektör Yatırımları	TC Çorum Valiliği, OKA	-	3 ay
2	Fikir halindeki projelerin fizibilitelerinin hazırlanması	Kamu yatırımlarının yetersiz olması	TC Çorum Valiliği, OKA	750.000	12 ay
3	Kamu Kurumu, Meslek Örgütü ve Stk lara yönelik eğitim, toplantı, çalıştay düzenlemek	Kamu yatırımlarının yetersiz olması	OKA	-	12 ay
4	KÜSİ Platformunun etkin çalışması	Ar-Ge çalışmalarının artması	KÜSİ Eylem Grubu kurum ve kuruluşları	-	12 ay
5	Yatırım yeri tercihini belirleyen bilgilerin yer aldığı bir veri tabanı oluşturulması	Özel Sektör Yatırımları	OKA, Milli Emlak Md.ğü	-	12 ay
6	Yatırımcı talebine göre değişecek sektörel, odak konular hakkında yıllık ve/veya süreli raporlar hazırlanması	Özel Sektör Yatırımları	Çorum TSO, OKA	250.000	12 ay
7	Yerli ve Yabancı Yatırımcılara Yönelik Sektörel Sunumlar Hazırlamak	Özel Sektör Yatırımları	Çorum TSO, OKA	-	12 ay
8	Ajans web sitesini güncelleyerek ziyaret eden potansiyel yatırımcı sayısını artırmak	Özel Sektör Yatırımları	OKA	-	12 ay
9	Çorum yatırım	Özel Sektör	OKA	350.000	6 ay

	potansiyeli ile ilgili görsel araçlar hazırlamak (Rehber, broşür, vs)	Yatırımları			
10	Ulusal ve uluslararası düzeyde yatırım organizasyonu düzenlemek	Özel Sektör Yatırımları	TC Çorum Valiliği, Çorum TSO, OKA,	500.000	12 ay
11	Yatırımcılara yönelik toplantı, çalıştay, seminer düzenlemek	Özel Sektör Yatırımları	Çorum TSO, OKA, Çorum TEKNOKENT	150.000	12 ay
12	Teşvik belgeli yatırımları artırmak	Özel Sektör Yatırımları	Çorum TSO, Çorum OSB Md.ğü, OKA,	250.000	12 ay
13	Teşvik belgeli yatırımları izlemek	Özel Sektör Yatırımları	OKA	-	12 ay
14	Teşvik belgeli yatırımların kapama işlemlerini yapmak	Özel Sektör Yatırımları	OKA	-	12 ay
15	Potansiyel Yatırımcı/Girişimcilere Danışmanlık Yapmak	Özel Sektör Yatırımları	OKA	-	12 ay
16	KOBİ' leri ziyaret ederek, destekler hakkında bilgi vermek, sorunların çözümüne katkı sağlamak.	Özel Sektör Yatırımları	OKA	-	12 ay
17	Görev alanı ile ilgili kurul/komisyonlara katılmak	Özel Sektör Yatırımları	OKA	-	12 ay